

## KITOB INSON MA'NAVIYATI KO'ZGUSI

**Anorboyeva Gulchehra Nishanboyevna**

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligining Andijon  
akademik litseyi Axborot-resurs markazi rahbari*

**Annotatsiya:** *Kitob inson ma'naviyatining ko'zgusi hisoblanadi, chunki u insonning ichki dunyosini, tafakkurini va ruhiy holatini aks ettiradi. Kitoblar orqali inson o'zining ma'naviy va axloqiy qadriyatlarini shakllantiradi, ilm va ma'rifatga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi. Maqolada kitobning jamiyatdagi roli, uning inson ongini rivojlantirishdagi ahamiyati, shuningdek, ma'naviy yetuklikka erishishda kitobning o'rni haqida so'z yuritiladi. Kitob o'qish orqali inson o'zining dunyoqarashi va shaxsiy fazilatlarini oshiradi, shu bilan birga, jamiyatning yaxshilanishiga ham o'z hissa qo'shadi.*

**Kalit so'zlar:** *kitob, ma'naviyat, axloqiy qadriyatlar, ilm, ma'rifat, jamiyat, inson ruhi, shaxsiy rivojlanish, madaniyat, ma'naviy yetuklik, dunyoqarash.*

Kitob inson ma'naviyatining eng buyuk ko'zgidir, chunki u nafaqat bilim manbai, balki ruhiy va axloqiy o'sish uchun zarur bo'lgan vositadir. Kitob o'qish orqali inson o'zining ichki dunyosini boyitadi, tafakkurini kengaytiradi va axloqiy qadriyatlarni shakllantiradi. U har bir davrda, har bir jamiyatda insonning rivojlanishi uchun muhim o'rin tutgan. Kitoblar nafaqat bilim berish, balki insonning dunyoqarashini shakllantirish, uni to'g'ri yo'lga solish va ruhiy rivojlanishga yordam berish imkonini beradi.

Kitoblar orqali inson o'z fikrlash qobiliyatini oshiradi. Boshqa dunyo, boshqa qadriyatlar, turli xalqlar va ularning tajribalari bilan tanishish, shuningdek, adabiyotning turli janrlari orqali har xil hissiy holatlar va dunyoqarashlarni o'rganish mumkin. Bu jarayon nafaqat ma'lumotlarni qabul qilish, balki o'qiganlarni hayotga tatbiq etish va ulardan foydalangan holda o'z shaxsini shakllantirishga xizmat qiladi. Kitob orqali o'qigan inson o'zining ijtimoiy mas'uliyatini, jamiyatdagi o'rnini tushunadi, va uning ma'naviy yetukligi oshadi.

Kitob o'qish insonning axloqiy qadriyatlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Adabiyot va ilm-fan orqali insonlik qadriyatlari, adolat, hurmat, muhabbat, sabr-toqat kabi fazilatlar targ'ib qilinadi. Kitoblar insonni yaxshi inson bo'lishga, jamiyatga foydali bo'lishga ilhomlantiradi. Ayniqsa, axloqiy darslar, qadriyatlar va falsafalar bilan tanishgan o'quvchilar o'zlarining ijtimoiy va ruhiy mas'uliyatini his etib, to'g'ri qarorlar qabul qilishda o'zlarini ishonchli his qilishadi.

Kitob, shuningdek, insonning ruhiy dunyosini, kayfiyatini va fikrlash tarzini shakllantiruvchi kuchdir. U har doim insonning ichki kechinmalarini, orzu-istaklarini, qorong'u va yorug' tomonlarini aks ettiradi. Kitoblar orqali inson o'zining psixologik holatlarini anglaydi, o'zini tushunadi va o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi. U kishining hissiyotlari, ehtiyojlari va orzulari haqida chuqurroq fikrlashga undaydi.

Shu sababli, kitobning inson ma'naviyatidagi o'rni juda katta. U nafaqat bilim, balki insonning ma'naviy va axloqiy holatini shakllantiruvchi, uni mukammallashtirishga xizmat qiluvchi vositadir. Kitoblar orqali inson o'zining yuksalishi uchun zarur bo'lgan barcha ma'lumotlar, falsafalar va qadriyatlarni topadi. Kitob o'qish – bu o'zini rivojlantirish, ma'naviyatini oshirish va haqiqiy inson bo'lish yo'lida qilinadigan eng samarali qadamdir.

Kitob inson ma'naviyatining ko'zgusi bo'lib, uning ruhiy va axloqiy rivojlanishiga beqiyos hissa qo'shadi. Har bir kitob, har bir o'qigan asar insonni o'zining ichki dunyosiga yanada chuqurroq nazar tashlashga va uning ma'naviy kamolotiga erishishga yordam beradi. Insonning shaxsiy o'sishi va jamiyatdagi o'rni kitoblar orqali shakllanadi va mustahkamlanadi.

Yoshlar uchun kitob o'qish nafaqat bilim olish, balki o'z ma'naviy dunyosini boyitish, hayotga to'g'ri qarashlarni shakllantirish, va o'z shaxsini kashf etishning bir usulidir. Kitob o'qish orqali yoshlar axloqiy qadriyatlarni o'rganadilar, zamonaviy dunyoqarashni shakllantiradilar, va o'zlarining insoniy fazilatlarini rivojlantiradilar. Ayniqsa, mustaqillik davrida yoshlar o'rtasida Vatan sevgisi, milliy qadriyatlar, madaniyat va tarixni o'rganish orqali o'z xalqiga nisbatan hurmatni oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

O'zbekiston yoshlarining kitob o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishga katta ahamiyat berilmoqda. Yoshlarni kitob o'qishga jalb qilish, ularni zamonaviy ilm-fan, adabiyot va san'atchilik sohalari bilan tanishtirish, ularni dunyoqarashini kengaytirish, va shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Maktablar, akademik litseylar va oliy o'quv yurtlarida adabiyot darslari, ayniqsa, yoshlar uchun o'z-o'zini rivojlantirish va jamiyatga foydali bo'lish yo'nalishida muhim o'rin tutadi.

O'zbekistonda yoshlarni kitob o'qishga jalb qilish uchun bir qator tashabbuslar amalga oshirilmoqda. Kitobxonlikni targ'ib qilish maqsadida turli kitob ko'rgazmalari, adabiy festival va konkurslar o'tkaziladi. Shuningdek, kitoblar narxining arzonlashtirilishi, kutubxonalarning yangilanishi va internet orqali onlayn kitoblar taqdim etilishi yoshlarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

O'zbekistonda yoshlar o'rtasida kitob o'qish odatini rivojlantirish, ularni ilm-fan, madaniyat va tarixga qiziqtirish, jamiyatni rivojlantirishning muhim vositalaridan biridir. Kitoblar nafaqat bilim, balki yoshlarning ma'naviy yetukligi va ijtimoiy mas'uliyatini oshirishga hissa qo'shadi. Shuning uchun, yoshlarni kitob o'qishga jalb qilish va ularni ma'naviy va axloqiy jihatdan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan harakatlar davlat siyosatining ajralmas qismiga aylanishi zarur.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. . Kutubxonashunoslik ishining nazariyasi va tarixi / kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma/ A.I.Kormilisin, M.M.Rasulov, S.X.Davlatov. T – 2003
2. Kutubxonashunoslik / kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma/ Z.Sh.Berdiyeva. T-2013
3. Isamutdinova, D. (2024, October). MILLIY TARIX VA MADANIYATNI AKS ETTIRUVCHISI SIFATIDA O'XSHATISHLAR. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON MODERN DEVELOPMENT OF PEDAGOGY AND LINGUISTICS (Vol. 1, No. 9, pp. 38-41).
4. Marifjanovna, I. D. (2024). INGLIZ TILINI ORGANISHNING SAMARALI USULLARI. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(28), 36-37.
5. Marifjanovna, I. D. (2024). NEMIS TILINI ORGANISHNING SAMARALI USULLARI. PEDAGOG, 7(9), 138-139.
6. Marifjanovna, I. D. (2024, June). The Importance of Poems and Songs in the Development of German Vocabulary in Young Children. In Interdisciplinary Conference of Young Scholars in Social Sciences (USA) (Vol. 8, pp. 1-3).
7. Durdona, I. (2024). INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING CHET TILI O'QITISHDAGI O'RNI. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЯ, 1(1), 227-232.
8. Isamutdinova, D. (2024). INNOVATION PEDAGOGIK TEXNALOGIYA ASOSIDA CHET TILI DARSLARINI TASHKIL QILISH. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЯ, 1(1), 86-89.
9. Isroilova, H., & Isamutdinova, D. (2024). INNOVATION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA ASOSIDA DARSLARNI TASHKIL QILISH. MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS, 1(2), 218-223.
10. Isamutdinova, D. (2024). LANGUAGE AS A CULTURAL HERITAGE. Экономика и социум, (4-1 (119)), 175-179.